

ŚP. ABP DR JÓZEF MICHALIK (1941-2026)

ARCHBISHOP DR. JÓZEF MICHALIK (1941-2026)

Ks. dr Paweł Lewandowski

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Polska
e-mail: lewandowski@kul.pl; <https://orcid.org/0000-0003-4543-4382>

Fotografia: <https://przemyska.pl/zmarl-abp-jozef-michalik-1941-2026/>

Abp dr Józef Michalik urodził się 20 kwietnia 1941 r. w Zambrowie jako trzecie dziecko Dominika i Wiktorii z d. Karpińskiej. Dzieciństwo i młodość spędził w realiach okupacyjnych oraz powojennej sowietyzacji kraju. Edukację na poziomie podstawowym (1947-1954) oraz średnim ukończył w rodzinnym Zambrowie, uzyskując świadectwo dojrzałości w 1958 r. W tym samym roku wstąpił do Diecezjalnego Seminarium Duchownego w Łomży. Świecenia prezbiteratu przyjął 23 maja 1964 r. z rąk bpa Czesława Falkowskiego. Po rocznej posłudze wikariuszowskiej w parafii Jelonki k. Ostrowi Mazowieckiej, podjął w 1965 r. studia specjalistyczne z teologii dogmatycznej na Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, wieńcząc je w 1969 r. stopniem licencjata. Dalsze kształcenie kontynuował w Rzymie na Papieskim Uniwersytecie św. Tomasza z Akwinu (*Angelicum*), gdzie w 1972 r. obronił rozprawę doktorską zatytułowaną *Kościół i jego reforma według Andrzeja Frycza Modrzewskiego*.

Po powrocie do kraju w 1973 r. objął obowiązki wicekanclerza Kurii Biskupiej oraz wykładowcy teologii dogmatycznej i homiletyki w Diecezjalnym Seminarium Duchownym w Łomży. Pełnił także funkcję referenta ds. środków przekazu, dyrektora wydawnictwa diecezjalnego i redaktora miesięcznika „Rozporządzenia Urzędowe Łomżyńskiej Kurii Diecezjalnej”. W 1978 r., za aprobatą kard. Stefana Wyszyńskiego, wyjechał ponownie do Rzymu, gdzie objął urząd rektora Papieskiego Kolegium Polskiego. W 1979 r. otrzymał od papieża Jana Pawła II godność prałata honorowego Jego Świątobliwości. Zaangażował się aktywnie w duszpasterstwo

młodzieżowe: w 1983 r. współorganizował Międzynarodowe Centrum Młodzieży „San Lorenzo”, a z ramienia Papieskiej Rady ds. Świeckich współodpowiadał za organizację rzymskiego Spotkania Młodych w Jubileuszowym Roku Odkupienia (1984 r.), które dało początek cyklicznym Światowym Dniom Młodzieży. W 1984 r. stanął na czele nowo utworzonego Biura ds. Młodzieży przy wspomnianej Radzie, koordynując m.in. obchody Międzynarodowego Roku Młodzieży (1985 r.). Ponadto brał udział w pracach Komitetu ds. Rodziny i uczestniczył w V Zwyczajnym Zgromadzeniu Ogólnym Synodu Biskupów.

Dnia 1 października 1986 r. papież Jan Paweł II mianował go biskupem diecezji gorzowskiej. Sakrę biskupią przyjął 16 października 1986 r. w Bazylice św. Piotra z rąk Ojca Świętego, przy współudziale kard. Eduardo Francisco Pironio i kard. Henryka Gulbinowicza. Jako dewizę przyjął zawołanie: *Numine Tuo Domine* (Mocą Twoją Panie). Kanoniczne objęcie diecezji nastąpiło 20 października 1986 r. Dał się poznać jako dynamiczny organizator struktur diecezjalnych: zainicjował Diecezjalne Dni Młodych (1987 r.), powołał Instytut Formacji Świeckich i Dzieło Duchowej Pomocy Powołaniom „Przyjaciele Paradyża” (1989 r.), założył diecezjalne Radio Gorzów oraz erygował liczne ośrodki charytatywne i rekolekcyjne (w Zielonej Górze, Gorzowie i Strychach). W 1989 r. koronował obraz Matki Bożej Rokitniańskiej. W sferze publicznej wyraźnie angażował się w działania *pro-life* na rzecz ustawowej ochrony życia poczętego. W wyniku reorganizacji struktur Kościoła w Polsce na mocy bulli *Totus Tuus Poloniae populus* (z 25 marca 1992 r.) został pierwszym biskupem diecezjalnym nowo utworzonej diecezji zielonogórsko-gorzowskiej.

Dnia 17 kwietnia 1993 r. został mianowany arcybiskupem metropolią przemyskim. Przez ponad dwie dekady zreorganizował duszpasterstwo diecezjalne, powołując m.in. Archidiecezjalne Dni Młodzieży, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich, Akcję Katolicką, Eucharystyczny Ruch Młodych oraz Radio Fara. Zwołał i przeprowadził 29. Synod Archidiecezji Przemyskiej (1995-1999). Wniósł istotny wkład w procesy beatyfikacyjne i kanonizacyjne przemyskich świadków wiary – przygotował i przeprowadził uroczystości związane z kanonizacją św. Jana z Dukli (1997 r.) oraz św. Józefa Sebastiana Pelczara (2003 r.), a także beatyfikacją ks. Jana Balickiego (2002 r.). Zainicjował procesy beatyfikacyjne s. Antoniny Mirskiej, Anny Jenke oraz rodziny Ulmów z Markowej.

Dnia 30 kwietnia 2016 r. papież Franciszek przyjął jego rezygnację z urzędu arcybiskupa metropolity przemyskiego.

Równoległe do obowiązków diecezjalnych odgrywał wiodącą rolę w Konferencji Episkopatu Polski. Od 1999 r. był wiceprzewodniczącym, a od 2004 r. przewodniczącym KEP przez dwie kadencje (do 2014 r.). Ponadto przewodniczył m.in. Komisji ds. Duszpasterstwa Akademickiego, Komisji ds. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Komisji ds. Akcji Katolickiej, Komisji ds. Polonii i Polaków za Granicą. Był konsultorem Papieskiej Rady ds. Świeckich, członkiem Kongregacji ds. Biskupów oraz Papieskiej Rady ds. Dialogu z Niewierzącymi. Brał udział w licznych zgromadzeniach Synodu Biskupów. Stojąc na czele KEP, regularnie zabierał głos w debatach publiczno-ustrojowych, kierując do władz państwowych listy m.in. w sprawach konstytucyjnych odniesień do Boga, ochrony życia ludzkiego, bioetyki (w tym kwestii *in vitro*), statusu świąt kościelnych jako dni wolnych od pracy oraz zażegnania kryzysów społeczno-politycznych. W 2012 r. podpisał historyczne przesłanie o pojednaniu z Patriarchą Moskwy, a rok później uczestniczył w deklaracji na rzecz pojednania polsko-ukraińskiego. Jako kaznodzieja wygłaszał homilie podczas kluczowych uroczystości narodowych i kościelnych.

Pozostawił po sobie bogaty dorobek publicystyczny, na który składają się liczne tomy wygłoszonych homilii i kazań, listów pasterskich, artykułów naukowych i felietonów prasowych, stanowiących istotne źródło do badań nad ewolucją myśli katolickiej oraz uwarunkowaniami społecznymi i moralnymi w Polsce w dobie transformacji ustrojowej.

Został odznaczony m.in. tytułem doktora *honoris causa* Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (2013 r.), tytułem *Deo et Patriae deditus* Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (2013 r.), medalem *Bene Merenti* Polskiego Towarzystwa Teologicznego (2020 r.), statuetką „Bliźniemu swemu” Towarzystwa św. Brata Alberta (2001 r.) oraz tytułem Honorowego Obywatela Zambrowa (2003 r.). Był członkiem honorowym Stowarzyszenia Kanonistów Polskich.

Zmarł po długiej chorobie 3 maja 2026 r. w Przemyślu w 85. roku życia, 61. roku kapłaństwa i 39. roku biskupstwa.

PIŚMIENNICTWO

- Ostafiński, Witold. 2021. „Abp Józef Michalik.”, <https://przemyska.pl/zmarl-abp-jozef-michalik-1941-2026/> [dostęp: 20.05.2026].
- „Rektor KUL: Abp Józef Michalik kształtował życie Kościoła w Polsce.”, https://www.kul.pl/rektor-kul-abp-jozef-michalik-ksztaltowal-zycie-kosciola-w-polsce,art_113594.html [dostęp: 20.05.2026].

„Zmarł abp Józef Michalik (1941-2026).” <https://episkopat.pl/doc/246379.Zmarl-abp-Jozef-Michalik-1941-2026> [dostęp: 20.05.2026].

„Zmarł abp Józef Michalik.” <https://uksw.edu.pl/zmarl-abp-jozef-michalik/> [dostęp: 20.05.2026].